

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Karmen Sagasti Hormaetxe

*Fruiz, Bizkaia
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Bizi guztian Andeko auzoan bizi izandakoa. "Fruiztarrak berbetan" lanerako egin zitzaion elkarrizketa.

Zintak

FRU-001

- **Proiektua:** Fruiztarrak berbetan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Uriarte, Jon Andoni
- **Data:**
- **Iraupena:** 6 min
- **Euskarria:** Audio digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Pereira Uriarte, Jabi

Pasarteak

1. Goruetan nola egiten zen

- **Erref:** FRU-001/001
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Garai batean amamek nola egiten zuten goruetan. Ardatzean batzen zen haria.</p>

Transkripzioa

- Lehenago gure amamak eitten euen, bakixu, harek mantoien kurtzien

eukitten
zittuzen. Ba, gorue sartu han, imiñi... zera, lanie han sartute, amarreta,
ta gorue. Ta gero ardatza eskoiko eskuen, ta eskerragaz goitti(k) koixten
euen
ta eskoiegaz ha... begittik bueltak emon haridxe eitteko.
- Ta gero ze eitten zenduen?
- Gero galtzardidkek eitten zittuzen /eittentxuzen/ haregaz.
- Ta non batzen zeuen...?
- Ardatzan.
- Ardatzan?
- Ardatzan. Ardatza da haulako... ze esango deutsut... destornilladora be
ez,
burdiñie da, haulako (botilei kortxoak atarateko tresna bat erakusten
deust)
burdiñie, haulakoak dekoz, honek baiño zeetxuau e! Ta holan luzie. Ta gero
hemen punten deko halan bolie luzenkatara ta hemen eperdidxen deko
ba...
beste zatitxu bet halan biribiltara imiñdde, urten ez deidxen haridxek. Eta
gero
honegaz bueltak emoten zittuzen /emotentxuzen/, goikoagaz ezkeragaz
goidxen ta behien
honegaz.

2. Txerria hil osteko beharrak

- **Erref:** FRU-001/002
- **Iraupena:** 0:04:41. **Hasi:** 00:01:19. **Bukatu:** 00:06:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Txerria hiltzen zenean egiten ziren beharrak: buzkantzak, txorizoak...
Gatzetan nola ipintzen zen.</p>

Transkripzioa

- Porruiek txikittu, kinpulek txikittu, gero harek tosteu. Danak tostetan zien.
Ta gero, hurrengo goixien ba.. hotzitan dienien, hurrengo goixien, hasi, ba,
nahasteu ta prepareu. Arroza egosi, bezperan eindde imiñi, eta gero harek
nahasteu, harek nahasteu ta gero odola, paseu pasadoretik ta odola gero
nahasteu. Gero gazi-gazan imiñi ondo eta koipiek be nahaste, danak ondo
nahaste, eta gero, ba, buzkantzak ein. Horretxek. Gero betetu.
- Bai, betetu lehelengo.
- Buzkantzak zelan [...]?
- Bai.
- Buzkantzak ein. Buzkantzak eitteko... gero ha masie nahasteu ondo ta
gero hestietan sartu enbudoagaz. Eta gero harek uretan galdoztu eitten
diez. Ta gero garbittu beste baldatxu baten imiñi ur hotza ta han garbittu,
ta gero eskei.
[...]
Gidxerrak aparteu, txikittu. Gero gatza emon, salmoatan imiñi.
- [...]?
- Salmoatan.

- Zer da salmoa?

- Berakatzagaz-ta imiñi eta salmoa horixe da, berakatzagaz ha, guk nahastie eitten du txikitu errotatxu baten ta, ta zuen amak-eta eitten dure... imiñi halan berakatzta jo-jo eindde imiñi eta atxiñekoa, boltsatan imiñi ta gero hareri erain, gatzta emon ta erain. Ta gero nozozera ba erain ein biher deutzazu /enbitzazu/ hareri. Eta gero ikusi gazi-gazan eta...

- Eta zenbat denboran holan eukin?

- Ba segun, batzutan egun bi... hirura ezker nahikua dau.

- Ta gero?

- Gero txorixoak ein.

- Bai, sartu hestietan ta...

- Sartu hestietan ta, ba, txorixoak ein hestiekaz, imiñi makiñen-ta.

- Ta gero txorixoak [...] ze ein biher izeten zan?

- Eskei.

- Eskei eta...?

- Eskei. Lelengo amarreu ein biher dozuz trozoak-trozoak eta gero eskei, imiñi paluek eta eskei.

- Eta eskei non eitten zan, edonon? edo leku espezialetan?

- Airoso dauen lekuen, sutie handidxe bada, sutien, sue eitten bazu. (Nik haur eitten dozaz, karrajuen).

- Ta gero batu, ezta?

- Gero siketan dienien, oridxotan imiñi edo... oin badakizu zelango [...] dauzen...

- Baiña lehenao nun...?

- Oridxotan.

- Oridxotan beti?

- Ta koipetan be bai batzuk, e.

- Koipetan? Ta zelango zeratan eukitten zien? Zelango lekuetan?

- Lapiko lurrezkoatan [imintten zien].

[...]

- Bai, hestiena.

- Hestiek garbittu. Lehelengo hori ein biher iziten zan.

- Lehelengo biherra, ezta?

- Klaro! Hori [...], hori [...] hestiek... buzkentzak ein orduko.

- Ein orduko, hasikeran.

- Hasikeran ein [...] zuk hori, hestiek garbittu ta. Eta gero, ba, gazun-askan imini. Gatzta emon eta bakotxa bere zeratan, urdeidxe ta pernillek eta hazurrek ta horrek ba gero gazun-askan imin biher dittuuz /bitxuz/, emon gatzta ta.

- Ta zelan imintten dire gazun-askan?

- Harek imintten dire gatzagaz; tapeu-tapeu eindde. Hazurreri ez, hazurreri gitxiau emoten jakie.

- Hazurreri gitxiau?

- Hazurrei gitxiau. Hazurrek ez die bihar ta. Ta ostantzien bestiek gatzagaz tapeu-tapeu eindde. Eta gero harridzek ganien imiñi.

- Harrixe ganien, pixue...

- Pixue... gogortu daittezan. Eta solomoak eta horrek ba gatz gitxitxuau. Oin uretan imintten dittuez, lehenau gatzta ta gatz apurtxu bategaz. Halan baldan aparte imiñitten zien ta gatz apurtxu bategaz. Ta hareri be, solomoari ta hareri be, saiheskidxeri ta hareri be ba... berakatzta, salmoa.

- Ta zenbat denporagarrenien ataten zien?

- Harek... ba... harek be egun bi... hor ingeru.

- Egun bi edo hille bi?

- Ez, ez, ez, ez, solomoak ez.
- Solomoak. Baiña bestiek, pernillek eta?
- Bestiek, pernillek e..., bai hillebete t'erdia bai edozein modutan be, edo hille bi, segun.
- Ta gero ze itten jakien hareri?
- Gero harek lehenau eitten zien uretan apur bet garbittu eta gero eskei. Apur bet siketan dienien, piper gorritxue emon ta halantxik...

Sagasti Hormaetxe, Karmen | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-03

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com